

7.12.2016

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2017

Johdanto	3
Britannian EU-ero ja unionin kehittäminen	4
Keskeiset vaikuttamiskohteet	5
Yhteisten arvojen noudattaminen	5
Säätelyn toimivuuden parantaminen	6
Muuttoliikkeeseen vastaaminen	7
Muuttoliiketilanne	7
Perimmäiset syyt	8
Ulkorajat	9
Palauttaminen ja takaisinotto	9
Sisäraajat	9
Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen	10
Uudelleensijoittaminen	10
Kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistäminen	11
Sisämarkkinat ja digitalisaatio	11
Toimivat työmarkkinat, osaaminen ja nuoret	12
Verotus.....	13
Pääomamarkkinaunioni	14
Investoinnit	14
Tutkimus ja innovaatiopolitiikka	15
Kiertotalous ja biotalous	15
Energia.....	16
Ilmasto	17
Liikenne	17
Kauppapolitiikka	18
Talous- ja rahaliitto	19
Kreikan tilanne.....	20
Rahoituskehityksen väliarvio ja uusi rahoituskehitys (2021–)	20
Koheesiopolitiikka	21
Maa- ja metsätalous.....	21
Sisäisen turvallisuuden kehittäminen	22
Terrorismin torjunta	22
Ulkoisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistaminen	22
Ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaali-strategia	22
Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sekä puolustusyhteistyö.....	23
Hybridiuhat	24
Lähialueet	25

Kehityspolitiikka	26
Arktinen politiikka	26

J o h d a n t o

Valtioneuvosto on kehittänyt Suomen EU-politiikan strategista suunnittelua vastaamaan entistä paremmin unionin ja erityisesti Euroopan komission aikatauluja. Näin kyetään vahvistamaan Suomen vaikutusmahdollisuuksia.

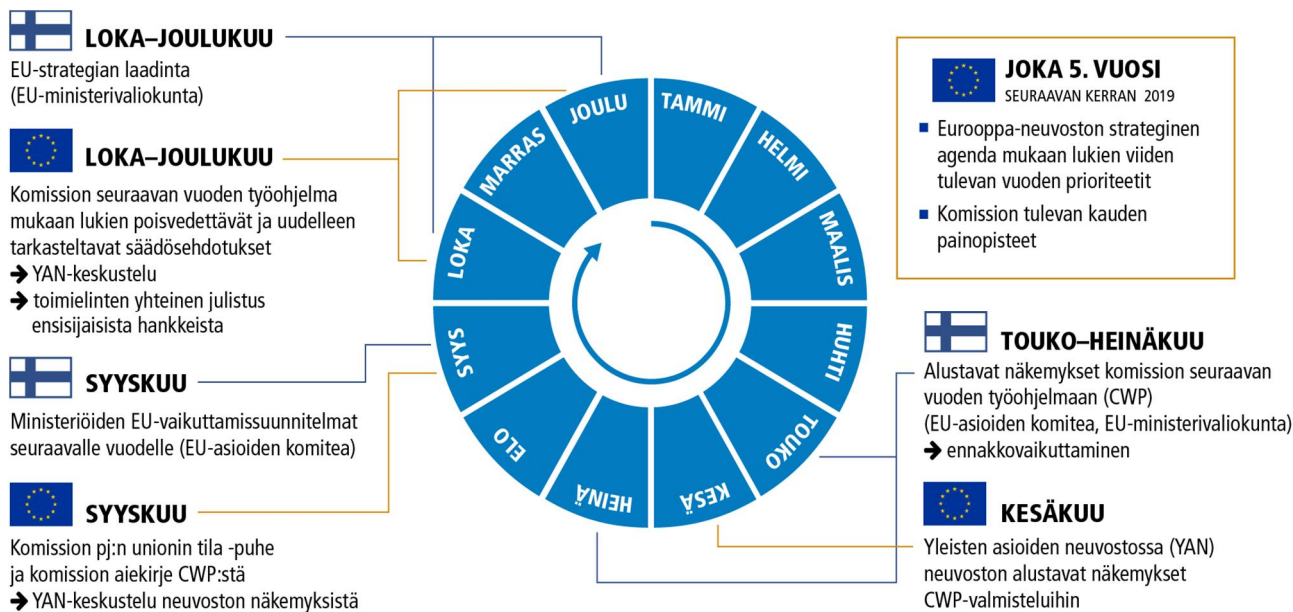
Komissio aloittaa seuraavan vuoden työohjelmansa valmistelun alkukesällä, jolloin ministeriöt ovat yhteydessä komission pääosastoihin ja valtioneuvoston kanslia komission pääsihteeristöön Suomen näkemysten välittämiseksi. Lisäksi parempaa lainsäädäntöä koskevan uuden toimielinten välisen sopimuksen mukaisesti neuvosto (ja Suomi osana neuvostoa) osallistuu työohjelman valmisteluun säännöllisesti ennen komission aiekirjettä alkukesästä ja aiekirjeen jälkeen syksyllä. Työohjelman valmistuttua loppuvuodesta toimielimet antavat yhteisen julistuksen keskeisimmiksi katsomistaan asioista, joissa tulisi edetä nopeasti tulevana vuonna. Komission työohjelman julkaisemisen jälkeen valtioneuvosto hyväksyy seuraavaa vuotta koskevan EU-vaikuttamisstrategian, jota ministeriöiden sektorikohtaiset EU-vaikuttamissuunnitelmat täydentävät.

Keskeiset vaikuttamiskohteet vuonna 2017 ovat yhtäältä jatkumoa kuluvaan vuoden vaikuttamisstrategian painopisteille ja toisaalta heijastavat koko unionin tulevaisuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä: muuttoliikettä, kasvua ja turvallisuutta. On varauduttava siihen, että Yhdysvaltojen vaihtuvan hallinnon politiikkalinjauksilla on vaikutuksensa EU:n kauppaa-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan.

Läpileikkaavina prioriteetteina valtioneuvosto pitää yhteisten arvojen ja unionin yhtenäisyyden sekä sääntelyn toimivuuden edistämistä.

Britannian eroneuvottelujen aloittaminen ja jäljelle jäävien 27 jäsenvaltion kesken aloitettu unionin kehittämistyö edellyttävät Suomelta aktiivista vaikuttamista. Suomelle on tärkeää, että EU:n toimintakyky vahvistetaan, jotta unioni kykenee tehokkaaseen päätöksentekoon jäsenvaltioiden ja kansalaisten etujen turvaamiseksi. Unionin toiminnan tehokkuuden takaamiseksi tulee hyödyntää mahdollisuudet päätösten tekemiseen määräenemmistöllä.

Ensi vuonna valtioneuvosto jatkaa lisäksi syksyllä käynnistettyjä EU-puheenjohtajakauden valmisteluja. Britannian EU-eron seurauksena Suomi toimii neuvoston puheenjohtajana puoli vuotta ennakoitua aiemmin eli vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Näin puheenjohtajakautemme ajoittuu tilanteeseen, jossa Euroopan parlamentin vaalien jälkeen ollaan nimittämässä uutta komissiota. Suomen kannalta erityisen merkityksellisiä vaikuttamiskohteita ovat Eurooppa-neuvoston tuolloin linjaama viiden vuoden strateginen ohjelma ja tulevan komission koko toimikauden painopisteet. Vuoden 2017 kuluessa aloitetaan joulukuussa 2018 hyväksyttävän neuvoston 18 kuukauden ohjelman kansalliset valmistelut sekä käynnistetään koordinaatio puheenjohtajuustrion muiden maiden eli Romanian ja Kroatian kanssa. Britannian EU-eroproessin lisäksi muun muassa neuvottelut tulevien vuosien rahoituskehyksistä leimaavat puheenjohtajakauttamme.

Britannian EU-ero ja unionin kehittäminen

Euroopan unioni on uuden aikakauden edessä. Britannian ero merkitsee muutoksia niin unionin sisäisen kehityksen kuin sen ulkoisen aseman suhteen. Samaan aikaan EU:n turvallisuusympäristön nopea muutos, muuttoliikkeen hallitseminen ja jäsenvaltioiden hitaana jatkuva talouskasvu edellyttävät unionilta ja sen jäsenvaltioilta yhtenäisyyttä ja uudistumiskykyä.

Pääministeri Theresa May on ilmoittanut, että Britannia tekee perussopimusten mukaisen ilmoituksen eroprosessinsa käynnistämistä vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana. Ilmoituksen jälkeen unionilla ja eroavalla jäsenvaltiolla on kaksi vuotta aikaa sopia *eron ehdoista*. Neuvotteluja voidaan myös yksimielisesti päättää jatkaa pidempään. Eurooppa-neuvosto määrittelee suuntaviivat unionin neuvottelumandaatin pohjaksi. Tämän jälkeen komissio antaa suosituksen, jonka pohjalta neuvosto puolestaan päättää neuvottelujen aloittamisesta ja tarkemmasta neuvottelumandaatista sekä nimittää unionin neuvottelijan. Eroneuvottelut käydään Britannian ja EU27:n välillä, eivätkä jäsenvaltiot voi ryhtyä itsenäisesti järjestelemään esimerkiksi kauppasuhteita Britannian kanssa. Komissiolla tulee olla vetovastuu varsinaisista neuvotteluista, mutta yhteistyön jäsenvaltioita edustavan neuvoston kanssa on oltava tiivistä. Kahdenkymmenen seitsemän jäsenvaltion päämiesten tulee seurata säännöllisesti neuvotteluja, minkä lisäksi neuvostolla on mahdollisuus tarkistaa tarvittaessa komission mandaattia.

Neuvottelut päästään aloittamaan kesällä 2017. Niiden päätteeksi neuvosto tekee unionin puolesta erosopimuksen parlamentin hyväksynnän saatuaan. On mahdollista, että EU ja Britannia sopivat siirtymäajan järjestelyistä, kunnes uutta suhdetta koskeva sopimus saadaan voimaan.

Uutta suhdetta koskevat etapit ovat eroneuvotteluja epämääräisempiä. Kaikki riippuu siitä, minkälaiseen uuteen suhdejärjestelyyn osapuolet tähtäävät. Pääministeri Mayn lausuntojen perusteella on ilmeistä, että Britannian tavoitteena on omanlaisensa sopimus, mutta mitään tarkkaa näkemystä uuden suhteen muodosta ei vielä ole tuotu esille.

Kahdenkymmenen seitsemän jäsenvaltion päämiehet linjasivat kesäkuussa toivovansa, että Britannia on tulevaisuudessa Euroopan unionin läheinen kumppani. Mahdollisissa sopimuksissa, jotka teh-

dään Britannian kanssa uudesta suhteesta, oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava tasapainossa. Sisämarkkinoille pääsy edellyttää kaikkien neljän vapauden hyväksymistä.

Erosopimus on EU:n ja Britannian välinen sopimus, jonka tekee unionin puolesta neuvosto. SEU 50 artiklan mukaan erosopimus ei edellytä jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointeja. EU:n ja Britannian välistä uutta suhdetta koskeva sopimus voi mahdollisesti sisältää myös jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Tällaisen sekasopimuksen osapuoliksi tulisivat EU:n ja Britannian lisäksi myös jäsenvaltiot. Kukin jäsenvaltio käsittelee sopimuksen oman valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Suomessa eduskunta osallistuu joka tapauksessa Suomen kantojen muodostamiseen molempien sopimusten osalta.

Suomen kannalta on tärkeää, että Britannian kanssa neuvoteltava suhde Euroopan unioniin varmistaa Suomen edut kaikissa olennaisissa kysymyksissä. Unionin yhtenäisyyden varmistaminen on Suomelle keskeinen tavoite. Samalla valtioneuvosto arvioi kattavasti, mihin kysymykseen Britannian EU-suhteen muuttuminen vaikuttaa ja mitä on otettava huomioon EU:n neuvottelumandaatin laatimisessa Suomen etujen turvaamiseksi.

Jäljelle jäävien kahdenkymmenenseitsemän jäsenvaltion kesken on sovittu, että unionin tulevaisuuden kannalta keskeisiin kysymyksiin haetaan ratkaisuja tehostetusti Bratislavan päämiestapaamisessa syyskuussa aloitetussa prosessissa. Tarkoitus on saada aikaan tuloksia Rooman sopimuksen 60-vuotisjuhlallisuuksiin maaliskuuhun 2017 mennessä. Huomio on erityisesti muuttoliikkeessä, sisäisessä ja ulkoisessa turvallisuudessa, talouskasvussa sekä nuorison koulutus- ja työllistymismahdollisuuksissa. Painopisteiden valinta noudattaa Suomen näkemyksiä. Vaikuttamistavoitteitamme näissä kysymyksissä käsitellään tämän strategian kyseisissä kohdissa. Suomi on lisäksi korostanut jo päätettyjen asioiden toimeenpanoa.

Keskeiset vaikuttamiskohteet

Yhteisten arvojen noudattaminen

Hallitusohjelman mukaan EU:n tärkein tehtävä on rauhan, turvallisuuden, vaurauden ja oikeusvaltion turvaaminen maanosassamme.

EU perustuu länsimaisiin arvoihin, joita ovat muun muassa vapaus ja kansanvalta, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen sekä oikeusvaltioperiaate. On tärkeää, että EU:n jäsenvaltiot ovat täysin sitoutuneita EU:n perussopimusten noudattamiseen, näihin arvoihin ja siihen, että niihin kiinnitetään erityistä huomiota myös jäsenyysneuvotteluissa. Suomi on korostanut eri yhteyksissä tarvetta varmistaa unionin yhteisten arvojen noudattaminen. Perusoikeuksia kunnioittava Euroopan oikeuden alue tukee sekä talouskasvua ja investointeja että kansalaisten ja yritysten luottamusta oikeuksiensa toteutumiseen. Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvan oikeudellisen yhteistyön edellytyksenä on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus toistensa oikeusjärjestelmiin. Tämä korostaa entisestään oikeusvaltioperiaatteen tärkeyttä.

Suomi katsoo, että EU-sopimuksen 7 artikla ja komission toimintakehys oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseksi mahdollistavat tehokkaan menettelyn oikeusvaltioperiaatetta koskevaan järjestelmätason uhkaan puuttumiseksi. Neuvostossa jo toteutettu näkemystenvaihto oikeusvaltioperiaatteesta tulee vakiinnuttaa ja sitä tulee kehittää edelleen kohti pysyvää ja säännöllistä kaikki jäsenvaltiot tasavertaisesti kattavaa menettelyä oikeusvaltioperiaatteen ja muiden arvojen kunnioittamisen jat-

kuvasta seurannasta. Tietopohjaa keskustelulle voivat tarjota muun muassa komissio ja EU:n perusoikeusvirasto.

Suomi tukee komission keskeistä roolia oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen seurannassa. Komission toimintakehys on mahdollistanut vuonna 2016 puuttumisen oikeusvaltioperiaatetta koskeviin järjestelmätason uhkiin.

Korruptio horjuttaa unionin sääntöperustaa, mikä korostaa tarvetta EU:n korruption vastaisen toiminnan tehostamiselle. Korruptiotilanteesta EU:n jäsenvaltioissa tulee raportoida säännöllisesti, yhteistyötä tulee lisätä ja parhaita käytäntöjä vaihtaa. Unionin budjettia tulee suojata korruptiolta ja muilta petoksilta nykyistä tehokkaammin. On myös tärkeää varmistaa, että EU:n omat toimielimet toimivat riippumattomasti, avoimesti ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston on vuonna 2017 toteutettava vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämistä ohjaavien strategisten suuntaviivojen väliarvio. Väliarviointi on tärkeää Eurooppa-neuvostossa sovittujen suuntaviivojen toimeenpanon varmistamiseksi ja vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi.

Sääntelyn toimivuuden parantaminen

EU-sääntelyn tulee tukea kilpailukykyä, talouskasvua ja työllisyyttä. Sen on keskityttävä olennaisiin kysymyksiin ja oltava nykyistä tarkoituksenmukaisempaa, kevyempää ja selkeämpää. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kunnioittaminen on keskeistä. Näin voidaan myös vahvistaa EU:n toiminnan hyväksyttävyyttä. Suomi arvioi tästä näkökulmasta EU-sääntelyä sen valmistelusta täytäntöönpano-, soveltamis- ja jälkiarviointivaiheeseen.

On tärkeää, että sääntelyn toimivuus varmistetaan kaikessa komission toiminnassa. Komission lainsäädäntöehdotusten tulee tähdätä kasvun ja kestävä kehityksen tukemiseen, mukaan lukien uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönotto. Sääntelyn tavoitteet on saatettava mahdollisimman yksinkertaisesti ja kevyesti, mahdollisimman pienin kustannuksin.

Taloudellisille toimijoille sekä viranomaisille ei saa asettaa tarpeetonta hallinnollista taakkaa liiallisilla raportointivelvollisuuksilla. Tämä koskee erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Mahdollisuuksia siirtyä tietyillä sektoreilla nykyistä enemmän riskipohjaiseen valvontaan on syytä tutkia.

Komission tulee vaikutusarvioinneissaan tarkastella myös kansallisia lähtötilanteita. On vältettävä suhteetonta taakkaa niiden osalta, jotka ovat edenneet muita pidemmälle yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös kansalliset erityisolosuhteet, kuten ilmastolliset, maantieteelliset ja elinkeinorakenteelliset seikat, on huomioitava. Samalla vaikutukset pieniin ja keskisuuriin yrityksiin on otettava paremmin huomioon.

EU-säädösvalmistelun avoimuutta, seurattavuutta ja hyväksyttävyyttä tulee kehittää. Suomi tukee komission toimia sidosryhmäkuulemisten parantamiseksi ja palautteen antamisen helpottamiseksi.

Suomi vaikuttaa siihen, että neuvostolla on kyky toimeenpanna sille asetetut parempaa sääntelyä koskevat velvoitteet, kuten vaikutusarviointien laatiminen. Suomi vahvistaa myös omaa kykyään arvioida EU-sääntelyn taloudellista merkitystä ja oikeudellisia ulottuvuuksia säädösten valmistelu-, päätöksenteko- ja jälkiarviointivaiheessa.

Työtä EU-sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja sääntelystä aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi on jatkettava. Suomi osallistuu aktiivisesti EU-sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevaan komission REFIT-ohjelmaan (*Regulatory Fitness and Performance Programme*) sekä REFIT-foorumin työhön ja vaikuttaa siihen, että foorumin rooli selkiytyy ja että siitä muodostuu toimiva väylä yksinkertaistamisaloitteiden ja keventämistavoitteiden eteenpäin viemiseen.

Suomi jatkaa ongelmallisen EU-sääntelyn kartoittamista ja esittää komissiolle tapauskohtaisesti säädöksiä kumottaviksi, muutettaviksi tai uudelleenarvioitaviksi sekä säädösehdotuksia poisvedettäviksi. Tässä yhteydessä seurataan myös edistystä aiemmissa kartoituksissa havaittujen epäkohtien korjaamisessa.

Suomi tukee työtä EU-sääntelyn kokonaistaakan keventämiseksi ja määrällisten vähentämistavoitteiden käyttöönottamiseksi. Vähentämistavoitteiden tulee olla huolellisesti suunniteltuja sekä realistisia ja keskittyä raskaimmille sääntelyaloille.

On tärkeää, että EU:ssa yhdessä sovittuja sääntöjä noudatetaan. Tehokas toimeenpano nostetaan esiin myös komission työohjelmassa 2017. Komission on hyödynnettävä täysimääräisesti EU-sääntelyn täytäntöönpanon ja soveltamisen valvontaan liittyvät välineet, mukaan lukien rakentava dialogi jäsenvaltioiden kanssa.

Suomi kiinnittää kansalliseen täytäntöönpanoon huomiota. Täytäntöönpanosäädösten tulee olla selkeitä, tehokkaita ja vaikuttavia. Kansallisessa lainsäädäntöprosessissa tuodaan nykyistä selvemmin esille, mikä sääntely on peräisin EU:sta ja mikä on kansallista perua. Vuonna 2016 käynnistettyä direktiivien täytäntöönpanoviivästysten kokonais seurantaa jatketaan. Tavoitteena on viivästysten ja niistä seuraavien taloudellisten sanktioiden välttäminen.

Suomi selvittää sääntelytaakan määrää yritysten ja kansalaisten näkökulmasta sekä määrän kehitystä ja yhteyttä EU-sääntelyyn. On varmistettava, ettei kansalaisille eikä yrityksille koituvia sääntelykustannuksia lisätä tarpeettomasti kansallisella tasolla. Mahdollisilla kansallisilla lisävaatimuksilla ei saa heikentää suomalaisten toimijoiden kilpailuasemaa muihin verrattuna.

On tavanomaista, että EU-säädöksissä siirretään säädösvaltaa tai täytäntöönpanovaltaa komissiolle. Sääntelyn toimivuuden, mukaan lukien hallinnollisen taakan keventämisen, tulee toteutua myös tältä pohjalta annettavassa sääntelyssä.

Muuttoliikkeeseen vastaaminen

Muuttoliiketilanne

Keväällä 2016 Eurooppaan kohdistuva muuttoliike itäisen Välimeren reitillä kääntyi syksyn 2015 erittäin voimakkaan kasvun jälkeen selvään laskuun ja EU:hun suuntautuvien muuttoliikevirtojen pääpaino siirtyi keskisen Välimeren reitille.

Myös Suomen turvapaikanhakijatilanne on muuttunut syksyn 2015 jälkeen merkittävästi: vuonna 2015 Suomesta haki turvapaikkaa yli 32 000 henkilöä, ja tähän mennessä vuonna 2016 hakemuksen on tehnyt noin 5 300 henkilöä.

EU ja Turkki päättivät julkilausumassaan keväällä 2016 pysäyttää laittoman maahantulon Turkista EU:hun palauttamalla julkilausuman jälkeen Kreikan saarille laittomasti maahantulevat Turkkiin ja

uudelleensijoittamalla jokaista palautettua syyrialaista kohden yhden syyrialaisen Turkista EU:hun. Julkilausuman keskeinen tavoite on murtaa salakuljettajien liiketoimintamalli. Ennen julkilausumaa tulijoita Turkista Kreikan saarille oli keskimäärin yli 1 700 päivässä, julkilausuman jälkeen keskimäärin hieman yli sata päivää kohti. *EU–Turkki-yhteistyö* on tuottanut merkittäviä tuloksia huolimatta julkilausuman eräiden linjausten toimeenpanovaikeuksista. Erityisesti palautukset Kreikasta Turkkiin ja syyrialaispakolaisten uudelleensijoittaminen Turkista jäsenvaltioihin ovat kangerrelleet. EU:n ja Turkin on jatkettava julkilausumassa sovittujen linjausten toimeenpanoa, jotta muuttoliiketoimintojen hillitsemisessä saavutetaan kestäviä tuloksia.

Muuttoliikkeen taustalla on muun muassa väestönkasvuun, talouteen, köyhyyteen, ilmastonmuutokseen sekä konflikteihin ja yleiseen epävakauteen lähialueilla liittyviä kysymyksiä, joiden takia Eurooppaan pyritään jatkossakin. Jos Eurooppaan kohdistuva muuttoliike lisääntyisi jälleen merkittävästi, myös Suomeen voisi kohdistua huomattava muuttoliikepaine lopullisena kohdemaana tai EU:n ulkorajamaana.

Muuttoliike vaatii EU:lta ja sen jäsenvaltioilta uudenlaista ajattelua ja toimintatapoja. EU:n turvapaikkapolitiikkaa ja muita muuttoliikettä koskevia järjestelyjä tulee kehittää ja niissä päästä nopeammin ratkaisuun. Yhdessä sovittuja sääntöjä on noudatettava ja EU:n päätösten toimeenpanoa tehostettava. Lyhyen aikavälin tavoitteiden edistämisen ohella tulee panostaa pidemmän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseen.

Perimmäiset syyt

Muuttoliikkeen perimmäisiin syihin on vaikutettava EU-tason toimin yhteistyössä lähtö- ja kauttakulkumaiden sekä kansainvälisen yhteisön kanssa, keinoina muun muassa konfliktinehkäisy, kriisinhallinta, kehityspolitiikka ja kaupallis-taloudellinen yhteistyö, hyvän hallinnon ja oikeusvaltioperiaatteen tukeminen sekä köyhyyden torjunta. Keskeistä on myös rauhanvälityksen ja vuoropuhelun edistäminen sekä huomion kiinnittäminen ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun vaikutuksiin. Muuttoliikkeen syy–seuraus-suhteita tulee arvioida tapauskohtaisesti.

Muuttoliikkekysymykset tulee huomioida kokonaisvaltaisesti EU:n suhteissa keskeisiin lähtö- ja kauttakulkumaihin. Työtä *maakohtaisten kumppanuussopimusten* laatimiseksi ja toimeenpanemiseksi tulee jatkaa huomioiden sekä positiivisten että negatiivisten kannustimien merkitys kumppanuusmaiden yhteistyöhalukkuuden vahvistamiseksi. On tärkeää, että ehdollistaminen ei koske humanitaarista apua. Kumppanuuskehikseen tulee sisällyttää entistä toimivampia vapaaehtoisen paluun ja palautusten järjestelyjä. Kumppanuussopimusten täytäntöönpanoa tulee seurata tehokkaasti erityisesti laittoman maahantulon vähenemisen sekä palautusten kasvun mittareilla.

Suomen tavoitteena on EU:n kumppanuussopimusneuvottelujen aloittaminen myös Afganistanin, Irakin ja Somalian kanssa. Suomeen vuonna 2015 tulleista turvapaikanhakijoista 85 prosenttia saapui näistä kolmesta maasta.

Uudessa EU:n kehityspolitiikkaa ohjaavassa linjauksessa tulee huomioida paremmin muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vastaaminen.

Komission ehdotus ulkoisesta investointiohjelmasta on käsittelyssä. EU:n ulkopuolisille maille kohdennetun investointiohjelman ensimmäinen aloite on *Euroopan kestävän kehityksen rahaston (EKKR)* perustaminen. On perusteltua kohdentaa EU:n yhteisiä varoja muuttoliikkeen hallintaan pitkäjänteisesti ja edistää yksityisen sektorin investointeja muuttoliikkeen kannalta keskeisten lähtö- ja kauttakulkumaiden kehityksen tukemiseksi.

Ulkorajat

EU:n yhteistä ulkorajavalvontapolitiikkaa ja -toimia on tehostettu perustamalla *eurooppalainen raja- ja merivartiosto*. Käytettävissä ovat nyt keinot, joilla Schengen-alueen turvallisuuden takaamiseksi voidaan entistä tehokkaammin havaita ulkorajojen haavoittuvuudet sekä saada vastuunsa laiminlyövät jäsenvaltiot yhteistyöhön ja vastuunkantoon. Kunkin jäsenvaltion rajaturvallisuutta ja sen mahdollisia haavoittuvuuksia arvioidaan EU-tasolla ja tarvittaessa jäsenmaa voidaan velvoittaa vastaanottamaan rajavalvonta-apua jopa vastoin sen omaa näkemystä.

Eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen ripeä toimeenpano on keskeistä. EU:n ulkorajavalvonnan uskottavuus edellyttää, että luotu järjestelmä toimii. Suomi vaikuttaa aktiivisella käytännön täytäntöönpanotyöhön osallistumisella siihen, että jäsenvaltioiden eurooppalaisen raja- ja merivartioston käyttöön asettama henkilöstö ja kalusto nopeaan toimintaan ja palauttamisiin on toimintavalmiudessa ja että jäsenvaltioiden rajavalvonnan haavoittuvuusarviointi toimii tehokkaasti.

Suurin muuttoliikepaine EU:n ulkorajoihin kohdistuu tätä nykyä pitkin keskisen Välimeren reittiä. Vuoden 2016 aikana reittiä on tähän mennessä käyttänyt noin 165 000 maahantulijaa. Suomi pitääkin keskeisenä, että EU:n rajaturvallisuutta kehitetään edelleen. Tarkoitus on ottaa käyttöön uusia järjestelmiä (muun muassa *EES ja ETIAS*).

Palauttaminen ja takaisinotto

Yhtenä hallitsemattoman maahanmuuton kannustimena on tieto siitä, ettei EU:n järjestelmä eivätkä jäsenvaltioiden toimet laittomasti maassa oleskelevien palauttamiseksi ole riittävän tehokkaita. Vaikka palautusten tehostaminen on ollut EU:n keskeinen tavoite muuttoliikekriisin aikana, palautusten määrässä ei ole tapahtunut merkittävää kasvua. Tämä puute tulee korjata.

Keskeinen osa muuttoliikkeen hallintaan liittyviä toimia on laittomasti maassa oleskelevien palauttaminen ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittaen sekä palautuskiellon periaatetta (*non-refoulement*) noudattaen. Viivytyksetön palauttaminen on jäsenvaltioiden vastuulla.

EU:lla on toimivalta solmia *takaisinottosopimuksia* kolmansien maiden kanssa. Toimivan palautusmahdollisuuden, mukaan lukien vapaaehtoinen paluu, ylläpitäminen EU-tasolla on tärkeää, ja EU:n tulee antaa tukea palautusten täytäntöönpanossa. EU:n on pyrittävä palautusten ja takaisinoton edistämiseen erityisesti Somalian ja Irakin kanssa. Palautusten toimeenpanon tehostamiseksi tarvitaan kattavaa seurantaa, tilastointia ja tietojenvaihtoa.

On huolehdittava siitä, että Frontex käyttää vahvistettuja toimivaltuuksiaan palautuksissa tehokkaasti, mukaan lukien tietojen kerääminen jäsenvaltioiden palauttamistoiminnasta, palautusoperaatioiden toteuttaminen ja yhteistyö kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

EU:n yhteinen *turvallisten alkuperämaiden luettelo* tulisi hyväksyä ehdotetun sisältöisenä mahdollisimman nopeasti.

Sisärajat

Muuttoliikkeen voimakas kasvu on johtanut siihen, että eräät jäsenvaltiot palauttivat valvonnan osaan sisärajoistaan. Osa näistä maista on katsonut, että muuttoliikekriisin aiheuttama yleinen tilanne EU:ssa saattaisi edellyttää sisärajavalvonnan jatkamista. Siksi asiaan joudutaan mahdollisesti

palaamaan vuodenvaihteen jälkeenkin. Niin kauan kuin EU:n ulkorajavalvonta ei toimi, on ymmärrettävää ja hyväksyttävää, että valtiot haluavat torjua yleiseen järjestykseen ja sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvia vakavia uhkia palauttamalla rajavalvonnan sisärajoille Schengenin säännösten mukaisesti. Komissio on laatinut arvioita sisäraajavalvonnan palauttamisen taloudellisista haitoista.

Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistaminen

Muuttoliikkeen vuonna 2015 alkanut merkittävä kasvu osoitti, että turvapaikkajärjestelmä ja erityisesti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä koskeva sääntely eli *Dublin-järjestelmä* ei käytännössä toimi riittävän tehokkaasti ja että sitä tulee kehittää suurten turvapaikkahakemusmäärien käsittelyyn varautumiseksi. Turvapaikanhakijamäärät ovat vuoden 2016 kuluessa vähentyneet kokonaisuudessaan huomattavasti niin koko EU:n alueella kuin Suomessa. Eurooppaan kohdistuvan muuttoliikepaineen jatkuminen ja turvapaikkajärjestelmässä havaitut rakenteelliset puutteet edellyttävät, että Euroopan yhteistä turvapaikkajärjestelmää uudistetaan. On tärkeää, että ratkaisuja muuttoliikkeen hallitsemiseksi haetaan EU:n tasolla ja EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädäntöä tarkastellaan kokonaisuutena. EU:n turvapaikkapolitiikkaa tulee kehittää ja siinä päästä ratkaisuihin nykyistä olennaisesti toimivamman järjestelmän luomiseksi. Komissio antoi vuonna 2016 kuusi turvapaikkajärjestelmän uudistamiseen liittyvää lainsäädäntöehdotusta sekä asetusehdotuksen uudelleensijoittamisesta.

Neuvosto ei ole edennyt komission *taakanjakoa* koskevan ehdotuksen käsittelyssä. Eurooppa-neuvosto on linjannut, että työtä EU-yhteisymmärryksen laajentamiseksi vastuun ja solidaarisuuden periaatteiden soveltamisesta jatketaan. Komission puheenjohtaja Juncker on todennut, että ”*yhteisvastuuta tarvitaan paljon enemmän, mutta tiedän myös, että sen on oltava vapaaehtoista*”. Suomi on suhtautunut varauksellisesti esityksiin, joilla on pyritty luomaan pysyviä, jäsenvaltioita sitovia turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen järjestelyjä. Suomelle sopii eteneminen neuvotteluissa kaikkien jäsenvaltioiden yhdessä sopiman taakanjaon pohjalta, ja Suomi kantaa oman vastuunsa. Suomi edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot osallistuvat taakanjakoon myös ottamalla sovittujen edellytysten täytyessä vastaan turvapaikanhakijoita muista jäsenvaltioista. Muuttoliiketaakkaa ei tulisi voida jakaa vain sitoutumalla taloudellisiin, resurssi- tai asiantuntijakontribuutioihin.

Uudelleensijoittaminen

Kiintiöpakolaisten uudelleensijoittaminen on ollut Suomen vakiintunut politiikka, koska sillä on mahdollista auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia pakolaisia. EU:ssa uudelleensijoittamisen tavoitteena tulee olla, että EU:n alueelle kohdistuva laittoman maahantulon paine vähenee ja päästään hallitumpaan, ennakoitavampaan ja humanitaarisempaan maahantuloon. Pakolaiskiintiöt ovat kuitenkin olleet suhteellisen pieniä. Esimerkiksi vuonna 2015 EU:ssa uudelleensijoitettiin noin 8 150 kiintiöpakolaista, joista Suomi otti vastaan 1 050. Suomen tavoitteena on lisätä uudelleensijoittamista EU:ssa. Uudelleensijoittaminen tulisi vakiinnuttaa myös jäsenvaltioihin, joissa sitä ei ole perinteisesti tehty.

Suomi edistää järjestelmän kehittämistä siten, että tarkoituksenmukaisessa menettelyssä voidaan antaa laillinen pääsy Eurooppaan kansainvälistä suojelua ja eniten uudelleensijoittamista tarvitseville. EU:ssa tulee jatkossakin päättää kansallisesti uudelleensijoitettavien henkilöiden määrästä.

Yksi pakolaisten uudelleensijoittamisen muoto on osana EU:n ja Turkin julkilausumaa jäsenvaltioiden keskusteluun ottama *vapaaehtoinen humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmä*. Järjestely on tärkeä osa kokonaisuutta, jossa Turkin tulee toimeenpanna omat julkilausuman mukaiset sitoumukset.

sensa ja EU toimeenpanee julkilausuman omalta osaltaan. Järjestelyn tulisi toteutuessaan myös merkitä aiempaa tasaisempaa uudelleensijoitettavien jakautumista jäsenvaltioiden kesken.

Kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistäminen

Sisämarkkinat ja digitalisaatio

EU:n sisämarkkinat ovat tärkein unionin talouskasvua ja työllisyyttä edistävä tekijä. Suomi ajaa sisämarkkinoiden syventämistä erityisesti palveluiden, pääomamarkkinoiden, energian sekä digitaalisen talouden vahvistamisen osalta. Sisämarkkinoiden toimivuus edellyttää sovitun lainsäädännön ja päätösten tehokasta toimeenpanoa.

Suomi tavoittelee nykyistä selvästi tehokkaampia ja nykyaikaisesti toteutettuja EU:n *palvelujen sisämarkkinoita*. Komission tulee arvioida palveludirektiivin toimivuutta, puuttua sisämarkkinoita häiritseviin kansallisiin yritystoiminnan sääntelyesteisiin ja tehdä tarvittavat ehdotukset ammattipätevyyksien sääntelyn helpottamisesta. Esteiden purkaminen on keskitettävä erityisesti taloudellista kasvupotentiaalia sisältäviin aloihin, kuten rakentamiseen ja liike-elämän palveluihin. Suunnitteilla oleva ”palvelukortti” tulee toteuttaa niin, että se edistää palvelujen tarjoajiin sovellettavien vaatimusten tunnustamista käytännössä eikä luo tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Tavaroiden sisämarkkinoilla vapaata liikkuvuutta, tuoteturvallisuutta sekä markkinavalvontaa tulee lähestyä aiempaa kokonaisvaltaisemmin. Harmonisoidun ja harmonisoimattoman tuotesektorin osalta on mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistettava menettelyjä ja ohjeita, jotta toimintaympäristö selkeytyy niin toimijoiden kuin valvonnankin näkökulmasta. Edelleen on tehostettava vastaavuoroisen tunnustamisen parempaa toteutumista sekä vaatimustenmukaisuuden noudattamista.

Digitaalisen liiketoiminnan ja yhteiskunnan kehittymistä tuetaan parhaiten ottamalla digitaalisuus kattavasti huomioon toimintaympäristön kehittämisessä, liiallista sääntelyä välttäen. Tämä koskee erityisesti nopeasti muuttuvia liiketoiminta-alueita. Uuden sääntelyn tarve tulee harkita huolellisesti. Samalla on myös huolehdittava tasavertaisista kilpailuolosuhteista niin, että nykyisiin toimijoihin kohdistuvaa sääntely-ympäristöä kevennetään. Lisäksi on vaikutettava syihin, jotka tekevät kaupan käynnin EU-maiden kesken kannattamattomaksi tai liian riskialttiiksi. Esimerkiksi kuluttajansuojalainsäädännön harmonisointia on jatkettava tavalla, joka ei heikennä kuluttajien luottamusta verkko-kauppaan, lisää sääntelytaakkaa tai monimutkaista oikeusjärjestelmää. On tärkeää jatkaa tietosuojapakettien täytäntöönpanoa.

Tekijänoikeussääntelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupan sääntelyn tulee mahdollistaa uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoimintamallien kehittäminen ja markkinoille tuominen. Myös sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta tulee edistää.

Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin tulee sisältää mahdollisimman teknologianeutraalia sääntelyä, joka kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin toimijoihin riippumatta siitä, millä jakelutavalla sisältöjä tarjotaan. Perinteisen TV-toiminnan ja internetin välityksellä tarjottavien mediapalvelujen sääntelyn epäsuhtaa olisi ensisijaisesti korjattava purkamalla vanhaa televisiosääntelyä.

Suomen tavoitteena on, että komission 2016 antamat aloitteet johtavat eurooppalaisen *televiestintäalan sääntelykehikseen*, joka on joustava ja mahdollistaa innovatiivisten, luotettavien ja monipuolisten palvelujen tuotannon ja hyödyntämisen. Perinteisten teleoperaattoreiden ja uusien toimijoiden kilpailuedellytysten turvaamiseksi on enemmän purettava perinteisten toimijoiden sääntelyä kuin

laadittava uusia säädöksiä uusille toimijoille. Sääntelykehyksen uudistamisella tulee pyrkiä hallinnon keventämiseen. Taajuuspolitiikan alalla nykyisenkaltainen harmonisointi on tavoiteltavaa, mutta sillä ei pidä puuttua kansallisiin myöntämiskäytäntöihin liian yksityiskohtaisesti. Viestinnän luotamuksellisuus tulee turvata erityislainsäädännöllä, mutta ylisääntelyä on vältettävä.

Komission *datan vapaata liikkuvuutta* koskevien aloitteiden on kannustettava datan keräämiseen ja hyödyntämiseen eri sektoreilla. Suomen näkemyksen mukaan EU:n toimilla pitäisi edistää omadata-ajatteluun (MyData) pohjautuvaa henkilötietojen käsittelyä ja vahvistaa siten yksilön mahdollisuuksia hallinnoida hänestä kerättyä tietoa. Uusia liiketoimintamalleja tulee mahdollistaa avointa dataa ja datan tietoturvallista käytettävyyttä lisäämällä ja liikkuvuutta sekä jakamista helpottamalla.

Jakamis- ja alustatalouden rooli kasvaa edelleen osana EU:n talouden rakenteellista uudistumista ja kilpailukykyä. Vanhoja liiketoimintamalleja haastavia uusia toimintamalleja kehittyy jatkuvasti eri palvelusektoreille. Kasvun kannalta on keskeistä kehittää säädös- ja toimintaympäristöä riittävän nopeasti uusia liiketoimintamalleja mahdollistamaan suuntaan siten, ettei jäsenvaltioiden kesken tapahtuisi pirstaloitumista entisestään. Euroopan laajuinen sekä globaalisti kilpailukykyinen liiketoiminta edellyttää mahdollistavan ja innovaatioiden kehittämistä kannustavan säädösympäristön luomista, ei lisäsääntelyä.

Teollisuuden digitalisaation toimenpiteiden on mahdollistettava teollisen rakenteen uudistuminen ja puhtaat sekä älykkäät ratkaisut. Toimenpiteiden tulee kattaa valmistavan teollisuuden ja teollisten alustojen ohella myös korkean jalostusarvon palvelut sekä uudet liiketoimintamallit. ICT-standardisoinnin edistäminen ja EU-tason yhteiset pelisäännöt datan omistajuudesta ja käytöstä ovat EU-tason lisäarvoa tuovia toimia.

On myös mahdollistettava luotettavien eurooppalaisten ratkaisujen syntyminen esimerkiksi *terveys-tekniologiassa*. Terveystieteiden digitalisaatio ja digitaalisten terveyspalveluiden kehittäminen sekä geeniteknologia ja geenitiedon hyödyntäminen ovat merkittäviä kasvualoja myös EU:n kilpailukyvyn kannalta. Genominmuokkaustekniikoihin liittyvää EU-lainsäädäntöä on tarpeen uudistaa ja soveltamisalaa selkeyttää.

Suomi edistää EU:n sähköisen hallinnon toimintaohjelmaa 2016–2020 (eGovernment Action Plan), joka sisältää sekä EU:n toimielinten hallinnon että jäsenmaiden hallintojen digitalisointitoimenpiteitä.

EU-rahoitusta tulee suunnata korkeatasoisiin eurooppalaista lisäarvoa tuottaviin hankkeisiin. *Euroopan strategisten investointien rahastolla* tulee edistää teollisuuden uudistumista ja *Horisontti 2020* -rahoituksella tiedettä, teknologiaa ja innovaatioita laaja-alaisesti.

Toimivat työmarkkinat, osaaminen ja nuoret

Suomi tehostaa *työvoiman vapaata liikkuvuutta* edistämällä asiaa koskevan EU:n direktiivin sekä uuden EURES-asetuksen toimeenpanoa. Työvoiman vapaa liikkuvuus edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa. Työvoiman maahanmuutolla vastataan väestörakenteen muutoksiin sekä osaamisvajeeseen ja rakennetaan siten taloudellista kasvua ja kestäväää hyvinvointia. Työperäistä maahanmuuttoa olisi siksi tärkeää tarkastella kasvun edellytysten näkökulmasta.

Liikkuvuuspakettiin sisältyvän lähetettyjen työntekijöiden direktiivin valmistelussa Suomi pyrkii mahdollistamaan yrityksille reilut kilpailuedellytykset ja varmistamaan työntekijöiden riittävän suojelun. Komissio antaa esityksen sosiaaliturvan koordinaatiosääntöjen uudistamiseksi vuoden 2016

lopulla. Suomen tavoitteena on koordinaatiosääntöjen selkeyttäminen siten, että edistetään vapaata liikkuvuutta ja estetään väärinkäytöksiä.

Nuorten työllisyyttä edistetään ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulle kuuluvilla toimilla, joita EU:n toimet täydentävät. Uusien välineiden sijaan voidaan vahvistaa olemassa olevia välineitä, kuten Erasmus+.

Osaamisen agendaan kuuluvien uusien aloitteiden tulee edistää digitalisaation edellyttämää osaamista, koulutustarpeiden ennakoimista sekä opiskelijoiden ja työvoiman liikkuvuutta.

Euroopan *sosiaalisten oikeuksien pilarissa* tulee pitää kiinni nykyisestä toimivaltajaosta ja pilarin tulee koskea kaikkia jäsenvaltioita, ei pelkästään euromaita. Sukupuolten tasa-arvo sekä työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen soveltuvat hyvin läpileikkaavaksi teemaksi pilariin. Suomi pitää tärkeänä, että komission tuleva *työn ja perheen yhteensovittamista koskeva* toimenpidepaketti sisältää monipuolisia toimia yhteensovittamisen helpottamiseksi ja pyrkii edistämään naisten ja miesten tasa-arvoista osallistumista työhön ja hoivaan samalla, kun turvataan riittävä sääntelyn joustavuus. EU:n tulee jatkaa toimia samapalkkaisuuden toteuttamiseksi muun muassa palkka-avoimuuden lisäämisen avulla.

Suomi tukee komission jo olemassa olevia ja suunnittelemaa aloitteita EU:n *työsuojelulainsäädännön* päivittämiseksi tavoitteenaan parantaa työoloja ja samalla vähentää tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia.

Verotus

Suomi kannattaa komission *arvonlisäverotiedonannon* tavoitteita ja keskeisiä periaatteita. EU:n arvonlisäverojärjestelmää tulee uudistaa ja kehittää sisämarkkinoiden toimivuuden tehostamiseksi kohti nykyistä yksinkertaisempaa, tehokkaampaa, vakaampaa ja paremmin petoksilta suojattua järjestelmää.

Komissio jatkaa ensi vuonna työtä oikeudenmukaisen, tehokkaan ja kasvua edistävän *yhtiöverotuksen* edistämiseksi. Peruseriaatteena on, että yritysten olisi maksettava veroja siinä maassa, missä niiden voitot on tuotettu. Yritysten tuloverotus on valtion verotuloissa yksi tärkeä osa, joka on tarpeen säilyttää. *Ns. race to the bottom* -tilannetta tulee välttää, vaikkakin samalla on huolehdittava siitä, että EU-alueella olisi kilpailukykyinen yritysverotus suhteessa muuhun maailmaan.

Keskeisimmät avoimet tai seuraavassa vaiheessa työstettävät asiat ovat loppuvuodesta annettava uusi ehdotus *yhteisöjen tuloverotusta* koskevasta ns. *CCCTB-direktiivistä (Common Consolidated Corporate Tax Base)* ja yhteinen strategia suhteessa kolmansiiin maihin ("musta lista"). CCCTB on laaja yritysverotuksen harmonisointihanke, ei pelkästään veronkierron estämistä koskeva hanke. On tärkeää arvioida, miten ehdotus vaikuttaa jäsenvaltioiden verotuloihin ja kansallisten verojärjestelmien toimivuuteen ja verotuksen toimivaltaan. Suomen tavoitteena on saavuttaa yhtiöverojärjestelmä, joka sopii reuna-alueella sijaitsevan pienen, avoimen talouden tarpeisiin.

Suomi osallistuu *veronkierron vastaisiin toimiin* sekä *verotuksen läpinäkyvyyden* parantamiseen kansainvälisen yhteistyön avulla. Suomen mielestä veroviranomaisten tiedonsaantioikeutta tulee kehittää. Veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun mahdollisuuksia ja valtioiden välistä haitallista verokilpailua tulee aktiivisesti poistaa. OECD:n BEPS-hankkeessa (*Base Erosion and Profit Shifting*) tavoitteena on erityisesti se, että toimet pantaisiin täytäntöön globaalisti mahdollisimman laajasti.

Pääomamarkkinaunioni

Pääomamarkkinaunioni on tärkeä osa komission kasvustrategiaa. Tavoitteena on EU:n talouden ja markkinaehtoisen rahoituksen vahvistaminen sekä pitkäaikaisten sijoitusten edistäminen. Vuonna 2017 komissio laatii uudelleenarviointiraportin painopistealueista. Lisäksi sen pitäisi antaa kaikki keskeisimmät nykyisen komission ja Euroopan parlamentin toimikaudella valmiiksi toivottavat lainsäädäntöehdotukset.

Pääomamarkkinaunionin yhteydessä on tärkeää poistaa rajat ylittävän toiminnan esteitä muun muassa sijoitusrahastotoiminnan osalta.

Komissio valmistele ehdotuksia jäsenvaltioiden *maksukyvyttömyysmenettelyjen* toimivuuden edistämiseksi. Suomi pitää erittäin tärkeänä sitä, että kaikissa jäsenvaltioissa maksukyvyttömyysmenettelyt toimivat tehokkaasti ja mahdollistavat elinkelpoisten yritysten tervehtyttämisen sekä mahdollisimman korkean velkojen takaisinperintäasteen. Unionin toimenpiteet ovat perusteltuja silloin, kun tavoitteita ei voida riittävästi saavuttaa jäsenvaltioiden toimin. Mahdollinen uusi EU-tason sääntely on toteutettava tavalla, joka ei vaaranna kansallisen järjestelmän toimivuutta.

Vuonna 2017 komissiolta odotetaan *rahoituspalvelujen vähittäismarkkinoiden* kehittämistä tukevia lainsäädäntöehdotuksia. Olennaista on edistää ja vahvistaa sääntelyn suhteellisuusperiaatetta ja pienentää sääntelyn vaatimuksista johtuvaa kokonaistaakkaa erityisesti pienemmille toimijoille. Tavoitteena tulee olla päällekkäisten raportointivelvollisuuksien poistaminen.

Suomi vaikuttaa siihen, että eurooppalaisen *finanssivalvontajärjestelmän arkkitehtuuria* kehitetään vastaamaan markkinakehitystä rahoituspalvelutarjonnan siirtyessä muun muassa digitalisaation myötä enenevässä määrin rajan ylitse tarjottaviksi palveluiksi. Pankkivalvonta on siirtynyt euroalueella Euroopan keskuspankin tehtäväksi, ja tämä muutos tulee ottaa huomioon finanssivalvontaviranomaisten arkkitehtuuria, vastuuta ja tehtäviä kehitettäessä. EU-tasolla tulee pohtia, mikä on Euroopan pankkiviranomaisen rooli, kun vastuu euroalueella ja useissa jäsenvaltioissa on keskuspankeilla. Lisäksi tulee arvioida, voidaanko infrastruktuurivalvontaa (selvitystoiminta, arvopaperikeskukset ja keskusvastapuolet) hoitaa joiltain osin tehokkaammin EU-tasolla.

Jatkotyössä tulee korostaa kattavia ja perusteellisia vaikutusarvioita muun muassa digitalisaation vaikutuksista ja mahdollisuuksista rahoitusmarkkinoilla, maksukyvyttömyyssääntelyn yhdenmukaistamisen vaikutuksista ja joukkorahoituksen merkityksestä EU-tasolla.

Investoinnit

Suomi tukee *Euroopan investointiohjelmaa* ja erityisesti investointien esteiden purkamiseen ja yksityisten investointien edistämiseen tähtävää työtä. *Euroopan strategisten investointien rahasto* (ESIR) mahdollistaa investoinnit korkeamman riskin hankkeisiin ja riskirahoituksen etenkin pk-yrityksille. ESIR:n puitteissa marraskuun 2016 puoliväliin mennessä hyväksytyjen toimien odotetaan johtavan yhteensä noin 154 miljardin euron investointeihin. Tämä on miltei puolet 315 miljardin euron kokonaistavoitteesta. Kymmenen suomalaista tai Suomeen kytkeytyvää hanketta on saanut rahoitusta ESIR:n tuella tähän mennessä. Näiden myötä Suomi on hyötynyt ESIR:stä yhteensä 700 miljoonaa euroa, ja sen monikansallisista hankkeista Suomeen odotetaan yli 100 miljoonan euron osuutta.

ESIR:n jatkoesityksessä (EFSI 2.0) komissio esittää ESIR-rahaston voimassaoloajan pidentämistä nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen voimassaoloajan (2020) loppuun saakka, mihin mennessä

tavoitteena on saada aikaan vähintään 500 miljardin euron investoinnit. ESIR-rahasto perustettiin alun perin kolmeksi vuodeksi, ja tavoitteena oli saada aikaan vähintään 315 miljardin euron strategiset investoinnit. Pk-yrityksinä on ylittänyt odotukset, ja komissio aikoo laajentaa sitä nykyisissä puitteissa.

Suomi vaikuttaa siihen, että rahaston toiminnassa toteutuu selkeämmin asetuksen täydentävyyskriteeri (*additionality*) niin, että puututaan vain markkinapuutteisiin ja tuetaan korkeamman riskiprofiilin hankkeita ja erityisesti korkeamman innovaatoriskin hankkeita. ESIR:n toiminnassa tulisi myös painottaa hankkeiden laatua määrän sijaan. Yksityisen sektorin rahoitukseen tulee panostaa entistä enemmän.

Ennen jatkopäätöstä tarvitaan riippumaton arviointi rahaston toiminnasta. Lisäksi on varmistettava, ettei EU:n rahoituskehystä ylitetä.

Tutkimus ja innovaatiopolitiikka

EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman, Horisontti 2020:n (2014–2020), väliarviointi valmistunee syksyllä 2017, ja samanaikaisesti käynnistetään myös seuraavan T&I-puiteohjelman (FP9, 2021–) valmistelut.

Rahoituksen lisäksi on kehitettävä tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöä uudistamalla toimintatapoja ja rakenteita sekä lisäämällä tutkimustiedon avoimuutta, hyödyntämistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Myös työtä tutkimus- ja innovaatio-ohjelmien hallinnon ja toimeenpanon yksinkertaistamiseksi on jatkettava. Suomi vaikuttaa siihen, että EU:ssa aikaansaadaan tehokkaammin innovaatioihin perustuvaa kasvua, mukaan lukien läpimurtoinnovaatioita ja uusia markkinoita luovia innovaatioita.

Tieteellisen tutkimuksen ja tulevaisuuden teknologioiden kehittämisen lisäksi tulee investoida tutkimukseen ja innovaatioihin, joilla haetaan ratkaisuja yhteisiin maailmanlaajuisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Tällaisia ovat muun muassa ilmastonmuutos, elintarvikkeet, terveys (mukaan lukien pandemiat), väestön ikääntyminen, turvallisuus (mukaan lukien kyberturvallisuus), maahanmuutto, energiakysymykset sekä digitalisaatiokehitys.

EU:n rahoituksen tulee täydentää mutta ei korvata kansallista rahoitusta. Puiteohjelmasta rahoitettavan toiminnan tulee perustua korkeaan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatuun ja avoimeen kilpailuun, ei jäsenvaltio- tai muihin kiintiöihin tai aluekriteereihin. Tämän rinnalla on painotettava toiminnan vaikuttavuutta Euroopan taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Vaikuttavuuden lisääminen edellyttää muun muassa vahvaa yksityisen ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä. Tutkimuksen puiteohjelmaa ei tule käyttää alueellisen koheesion tukemiseen, koska tätä varten on olemassa muita EU-tason instrumentteja.

Kiertotalous ja biotalous

Suomi pitää kiertotalouden toimintasuunnitelmaa tärkeänä aloitteena, joka tukee kestävä ja kilpailukykyisen talouden kehittämistä. Kestävä bio- ja kiertotalouden kehittämisen yhtenä kulmakivenä tulee olla teollisuuden kilpailukykyyn sekä toiminta- ja kasvuedellytysten turvaaminen. Suomi pitää tärkeänä, että komissio laatii uudistetun *biotalousstrategian* jo vuonna 2017. Strategiassa tulisi panostaa nykyistä enemmän innovaatiomyönteiseen lainsäädäntöön ja edistää biotalouden ja kiertotalouden koherenssia. Lisäksi strategiassa tulee tarkastella kattavasti, kuinka fossiilipohjaisia tuotteita voitaisiin korvata uusiutuviin raaka-aineisiin perustuvilla tuotteilla. Biopohjainen tuotanto on

Suomessa osin vasta alkuvaiheessa. Uudistettavassa strategiassa tulisikin panostaa nykyistä enemmän pitkäjänteiseen, innovaatiomyönteiseen lainsäädäntöön, joka kannustaa investointeihin ja siten luo pohjaa uusille markkinoille. Biopohjaisten ja kierrätettyjen tuotteiden korkea laatu tulee varmistaa ja huolehtia laadunvalvonnan järjestämisestä. Biopohjaisten tuotteiden elinkaarenaikaisia vaikutuksia tulee selvittää, jotta voidaan varmistaa kuluttajien hyväksyntä.

Suomi tukee *jätelainsäädännön uudistamista* ja korostaa, että kunnianhimoisten kierrätystavoitteiden tulee olla realistisia ja ottaa huomioon jäsenvaltioiden olosuhteet. Tavoitteiden tulisi kierrätyksen ohella kannustaa myös pakkausten ja muiden tuotteiden uudelleenkäyttöön. Tavoitteiden tulee myös pohjautua luotettavaan ja vertailukelpoiseen tietopohjaan. Jätehierarkian poikkeusmenettelyn tulee säilyä ennallaan, sivutuotteen ja jätteeksi luokittelun päättymiseen liittyviä menettelyjä selventää sekä samalla turvata tuotteiden tasapuolinen kohtelu sisämarkkinoilla.

Bioenergialla on keskeinen merkitys EU:n uusiutuvan energian politiikassa ja säännösten kehittämisessä. Kestävästi tuotetun biomassan, kuten talousmetsistä korjattavan energiabiomassan ja teollisuuden sivutuotteiden, käyttö uusiutuvana energianlähteenä tulee turvata vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Suomen kannalta on tärkeää, että bioenergia on jatkossakin nollapäästöistä EU:n päästökaupassa ja päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla ja että bioenergian päästöt otetaan huomioon maankäyttö-, maankäytön muutos- ja metsätaloussektorilla (*LULUCF*) eikä tuplalaskentaa esiinny. Komission uusiutuvan energian direktiiviehdotuksen sisältämät kestävyyskriteerit pyrkivät minimoimaan hallinnollista taakkaa, ja Suomi vaikuttaa edelleen direktiivin sisältöön tämänsuuntaisesti.

Suomelle on tärkeää, että EU:lla on unionin laajuinen tavoitteellinen politiikka kehittyneiden *biopolttoaineiden* edistämiseen liikenteessä vuoden 2020 jälkeen. Komission uusiutuvan energian direktiiviehdotus vastaa tältä osin Suomen toiveita, ja Suomi vaikuttaa neuvotteluissa varmistaakseen, että kehittyneet biopolttoaineet kattavat jakeluveloitteet tukevat tehokkaasti kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteita. On myös tärkeää, että jätelainsäädäntö ei aiheuta tarpeettomia esteitä kehittyvien biopolttoaineiden tuotannon lisäämiselle.

Energia

Keskeiset lainsäädäntöesitykset energiaunionin sekä vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden toimeenpanemiseksi ovat neuvostossa käsiteltävinä vuonna 2017.

Sähkömarkkinoita ja sähkön toimitusvarmuutta koskevan lainsäädäntöpaketin tulee ensisijaisesti vahvistaa Euroopan laajuisen energian hintaan perustuvan sähkön sisämarkkinan toimivuutta. Suomi katsoo, että tämä on paras tapa vahvistaa EU:n energiaturvallisuutta ja varmistaa kuluttajien sähkönsaanti mahdollisimman kustannustehokkaasti. Sähkömarkkinoiden tulee olla riittävän joustavat ja lainsäädännön valmistelussa tulee huomioida maat, jotka ovat investoineet jo runsaasti älykkäisiin ratkaisuihin.

Suomen tavoitteena on, että *uusiutuvan energian* direktiivissä vuosille 2020–2030 alueellinen yhteistyö ja mahdolliset alueelliset tukijärjestelmät perustuvat jäsenvaltioiden vapaaehtoisuuteen jättäen jäsenvaltioille mahdollisuuden valita kansallisen ja alueellisen lähestymistavan välillä. *Energiatehokkuusdirektiivin* tulee jatkossakin sallia Suomen toimivan energiatehokkuussopimusjärjestelmän hyödyntäminen direktiivin velvoitteiden täyttämiseen. Muidenkin energiatehokkuustoimien koskevien velvoitteiden, kuten energiankulutuksen seurantaan ja mittaamiseen liittyvien vaatimusten, on perustuttava kustannustehokkuuteen.

Ilmasto

Suomi vaikuttaa siihen, että *Pariisin sopimuksen voimaansaattaminen ja sen toimeenpano* etenevät nopeasti sekä EU:ssa että YK:n ilmastopöytäkirjan puitteissa. EU:n energia- ja ilmastodiplomatiaa tulee hyödyntää EU:n tavoitteiden ajamiseksi kolmansien maiden suuntaan.

Suomi korostaa sitä, että taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteet pitää pystyä täyttämään kustannustehokkaasti. Suomen tavoite päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästövähennysvelvoitteiden osalta on, että sektorin tosiasiallinen päästövähennysvelvoite asettuu nimellistä päästövähennysvelvoitetta alemmalle tasolle, tarvittaessa joustomekanismien täysimääräisellä hyödyntämisellä. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on syytä tarkastella erilaisia vaihtoehtoja nykyisten joustokeinojen hyödyntämismahdollisuuksien lisäämiseen. Taakanjakoehdotukseen sisältyvien uusien joustojen tulee muotoutua selkeiksi ja käyttökelpoisiksi päästövähennysvelvoitteen täyttämisen välineiksi.

EU:n maankäyttösektoria koskevan asetusehdotuksen ja sen laskentasääntöjen tulee mahdollistaa metsien lisääntyvä, kestävä ja monipuolinen käyttö sekä nielujen ylläpito ja vahvistaminen. Suomi vaikuttaa aktiivisesti siihen, miten LULUCF-sektorin laskentasäännöt mukaan lukien metsien vertailutaso määritellään. Laskentasääntöjen tulisi olla sellaiset, että sektori ei muodostu päästölähteeksi.

Vähähiilistä liikennettä tulee edistää huomioiden liikenteen kehittyneiden biopolttoaineiden tarjoamat mahdollisuudet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Autovalmistajille asetettujen sitovien CO₂-raja-arvojen tavoitetasoa tulee tiukentaa vuoden 2020 jälkeen ja päästörajat asettaa myös raskaalle kalustolle. Raja-arvoissa on huomioitava päästöt polttoaineen tai käyttövoiman koko elinkaaren ajalta kannustaen autovalmistajia samalla energiatehokkuuden parantamiseen. Liikenteen tehokkuuden parantaminen ja päästöjen vähentäminen edellyttävät myös digitalisaation ja automatisaation tarjoamien mahdollisuuksien tehokasta hyödyntämistä.

Suomen tavoitteena on toimiva päästökauppajärjestelmä, joka ohjaa teollisuutta, energiantuotantoa ja muita toimijoita vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Päästökaupan hiilivuotosääntöjen tulee turvata energiaintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukykyä. Päästökaupan ilmaisaon tulisi kannustaa innovaatioihin ja palkita tehokkaimpia laitoksia huomioiden samalla realistiset mahdollisuudet päästöjen vähentämiseen.

Liikenne

Suomi toimii aktiivisesti liikenteen automaation edistämiseksi ja liikenne palveluna -näkökulman tuomiseksi EU-tason toimiin, kuten *älykkäitä liikennejärjestelmiä* koskevan direktiivin (*ITS-direktiivi*) uudistaminen vuosina 2017–2019, valmisteilla oleva yhteentoimivia älykkäitä liikennejärjestelmiä koskeva delegoitu asetus sekä useat digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian toimet. Suomen lähtökohtana on, että sääntelykehys mahdollistaisi palveluiden jatkuvuuden liikennevälineestä toiseen kuntien ja kaupunkien sekä valtion rajojen yli. Sääntelyn tulee olla mahdollisimman teknologianeutraalia ja sääntelyn tarve ylipäättään arvioida huolellisesti.

Miehittämättömät ilma-alukset ovat uusi ilmatilan käyttäjäryhmä, joka on sovitettava olemassa olevaan ilmailuun turvallisesti. Liian yksityiskohtainen sääntely voi hidastaa Suomen ja Euroopan unionin kilpailukykyä miehittämättömän ilmailun kasvavilla markkinoilla, joten sääntelyn tulee olla riski- ja suorituskykyperusteista.

Maantiiliikenteestä odotetaan komissiolta laajaa lainsäädäntöpakettia vuonna 2017. Suomen tavoitteena on, että liikenteen hinnoitteluun ja markkinoille pääsyyn liittyvä lainsäädäntö tukee digitali-

saatiota, avointa markkinoillepääsyä ja uudenlaisten liikennepalveluiden syntymistä sekä mahdollistaa erilaiset hinnoittelumallit. Liikennöitsijöiden tasapuolisen kilpailun edellytyksiä jäsenvaltiosta toiseen sekä harmaan talouden valvontaa tulee parantaa.

Kauppapolitiikka

Suomen yleisenä tavoitteena on EU:n yhteisen kauppapolitiikan vahvistaminen. Euroopassa käytävä kriittinen keskustelu kaupan vapauttamisesta on vaikuttamassa EU:n kauppapolitiikan sisältöön ja mahdollisuuksiin. Suomen aktiivinen tuki kauppasopimusten neuvottelemiselle ja EU:n sääntöjärjestelmän säilyttämiselle vapaakauppaa tukevana maana onkin entistä tärkeämpää.

EU:n neuvottelut vapaakauppasopimuksesta *Kanadan* kanssa on saatettu loppuun. Sopimus edistää eurooppalaisen elinkeinoelämän vienti- ja tuontimahdollisuuksia sekä parantaa eurooppalaisten toimijoiden asemaa Kanadan markkinoilla. Suomi huolehtii kansallisesta ratifioinnista ja tukee sopimuksen väliaikaista soveltamista mahdollisimman pian niin laajasti kuin jäsenvaltioiden ja unionin toimivaltajako mahdollistaa.

Yhdysvallat on Euroopan suurimpia kauppakumppaneita. EU:n ja Yhdysvaltain välisiä neuvotteluja *transatlanttisesta kauppaja investointikumppanuussopimuksesta (TTIP)* tulee jatkaa vuonna 2017. Neuvotteluilla on EU:lle ja Suomelle myös strateginen merkitys. Suomen tavoitteena on, että sopimus vähentää tarpeettomasta sääntelystä aiheutuvia kaupan esteitä Yhdysvalloissa, avaa julkisten hankintojen markkinoita kilpailulle nykyistä laajemmin sekä vapauttaa tavaroiden ja palveluiden kauppaa, merisektori mukaan lukien. Neuvotteluiden läpinäkyvyyden varmistaminen on jatkossakin tärkeä osa prosessia.

Suomi tukee *EU–Japani-vapaakauppaneuvottelujen* päättämistä mahdollisimman pian sekä muiden EU:n sopimusneuvotteluprosessien edistymistä. Niiden vapaakauppasopimusten osalta, joiden neuvottelut on jo saatettu päätökseen (*Kanadan* lisäksi myös *Vietnam, Singapore*), tulee varmistaa, että suomalaiset yritykset hyötyvät heti parhaalla mahdollisella tavalla sopimuksista. Tämä edellyttää sopimusten toimeenpanon aktiivista seurantaa ja tiedottamista sopimusten tarjoamista mahdollisuuksista.

Kolmansien maiden kanssa tehtävien EU:n kauppajärjestelyiden tulee jatkossa aina kun mahdollista perustua unionisopimukseen. Unionisopimus voi sisältää myös pääasialliseen tavoitteeseen ja sisältöön nähden liitännäisiä osia. Sikäli kun tietyt sisältökysymykset kuuluvat selkeästi jäsenvaltioiden toimivaltaan, tulee arvioida unionisopimuksen täydentämistä sekasopimuksella. Järjestelyjen tavoitetaso tulee olla riittävän kunnianhimoinen. Jotta EU pysyisi uskottavana kauppakumppanina, on vältettävä sitä, että toimivaltakysymyksiä koskeva EU:n tai jäsenvaltioiden sisäinen kiistely johtaa sopimusten voimaantulon viivästymiseen tai raukeamiseen. EU:n tuomioistuimen Singaporen vapaakauppasopimusta koskevan lausunnon odotetaan selkeyttävän oikeustilaa.

EU:n tuontisuojainstrumenttien uudistaminen tulee tehdä vapaakauppaa edistävällä tavalla. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa.

EU:n vapaakauppaneuvottelut sekä monenväliset *WTO-neuvottelut* ja useanväliset neuvottelut muun muassa sektorikohtaisista markkinoillepääsytöistä edistävät yhtäältä suomalaisyrityksille tärkeiden tuotteiden ja palvelujen saatavuutta ja toisaalta suomalaisyritysten pääsyä maailman markkinoille. Monenväliseen WTO-keskusteluun on saatava digitaalisen kaupan kaltaisia uusia aiheita. Palvelukaupan ja ympäristötuotteiden useanvälisissä sopimusneuvotteluissa pyritään päätökseen viimeistään vuoden 2017 alkupuolella.

Talous- ja rahaliitto

Joulukuussa 2015 Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutuvansa toimimaan niin, että talous- ja rahaliitto (EMU) saadaan viimeistelyä. Neuvostoa pyydettiin tarkastelemaan ehdotuksia, joita komissio on esittänyt viiden puheenjohtajan EMU-raportin jatkotoimena. Eurooppa-neuvosto katsoi, että viiden puheenjohtajan raporttiin sisältyvien pitkän aikavälin toimenpiteiden oikeudellisia, taloudellisia ja poliittisia näkökohtia on vielä tutkittava tarkemmin. Tähän liittyen komissio on ilmoittanut julkaisevansa *valkoisen kirjan* keväällä 2017. Eurooppa-neuvosto jatkaa näiden toimenpiteiden tarkastelua komissiossa ja neuvostossa tehtävän lisätyön jälkeen viimeistään vuoden 2017 lopulla. Tässä vaiheessa ei ole tiedossa, miten valmistelu ennen tarkastelua toteutetaan.

Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta. Tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenvaltiolla itsellään on ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan. Samoin jokainen jäsenvaltio vastaa itse veloistaan. Suomi pyrkii palauttamaan *no bail-out* -säännön uskottavuuden. EMU:a ei tule kehittää sellaisen talouskoordinaation syventämisen kautta, joka johtaisi yhteisvastuun laajentamiseen.

Lyhyellä aikavälillä jatkotyön tulee keskittyä erityisesti pankkiunionin loppuunsaattamiseen, talouden ja finanssipolitiikan ohjausjärjestelmän tehostamiseen ja euroalueen ulkoisen edustuksen vahvistamiseen.

Suomi tukee vahvaan sijoittajavastuuseen perustuvan *pankkiunionin* kehittämistä. Lyhyellä tähtämällä tulisi varmistaa pankkiunionia koskevan lainsäädännön täytäntöönpano. Pankkiunionissa ja pankkisääntelyssä riskien vähentäminen riskien jakamisen edellytyksenä on välttämätöntä. Komissiolta loppuvuodesta odotettavan pankkisääntelypaketin riskien vähentämistä koskevien ehdotusten tulisi liittyä yhteisen sääntökirjan sisältämien kansallisten optioiden karsimiseen, pankkien kokonaistappionkantokyvyn vahvistamiseen ja sijoittajanvastuun johdonmukaiseen soveltamiseen resoluutiotapauksissa. Valtioriskien kohtelun muuttaminen pankkien vakavaraisuussääntelyssä sen sijaan odottaa Baselin komitean työn tuloksia. Riskien jakamista koskevat esitykset sisältävät komission ehdotuksen yhteisen talletussuojarahaston perustamiseksi sekä mahdollisen tulevan ehdotuksen yhteisen kriisinratkaisurahaston täydentävästä rahoitusjärjestelystä.

Yhteisen talletussuojajärjestelmän luominen voi tulla kyseeseen vasta, kun siihen voidaan siirtyä tasavertaiselta pohjalta. Nykyisen kaltaiset erot pankkisektorien riskeissä johtaisivat hyötyjen ja kustannusten epätasaiseen jakautumiseen. Tasavertaisen perustan luominen yhteiselle talletussuojajärjestelmälle edellyttää, että pankkisääntely ja -valvonta yhtenäistetään, eri maiden pankkisektorien riskejä vähennetään tuntuvasti ja talletussuojan kansalliset rahastointiasteet kartutetaan yhdenmukaiselle tasolle.

Suomi on poliittisesti sitoutunut yhteisen kriisinratkaisurahaston täydentävän rahoitusjärjestelyn perustamiseen sovittuun kahdeksan vuoden siirtymäajan lopussa. Siinä vaiheessa on odotettavissa, että erot eri jäsenvaltioiden pankkisektorien riskeissä ovat tasoittuneet nykyisestä.

Talouspolitiikan koordinaatiossa Suomen lähtökohtana on, että jokainen jäsenvaltio kantaa vastuun omasta talouspolitiikastaan ja vastaa itse veloistaan. Sääntöjen noudattamisen vahvistamiseksi talouspolitiikan koordinaatiota on yksinkertaistettava ja jäsenvaltioiden omistajuus talouspolitiikasta on varmistettava. *Finanssipoliittiseen sääntökehikkoon* ollaan lähivuosien aikana tekemässä paljon muutoksia, joissa Suomen pyrkimykset liittyvät kehikon yksinkertaistamiseen sekä ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden parantamiseen.

Kreikan tilanne

Euromaat ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ovat antaneet Kreikalle rahoitustukea yhteensä 226 miljardia euroa. Kreikan talouden kolmannesta, enintään 86 miljardin euron suuruisesta EVM-ohjelmasta sovittiin elokuussa 2015. Loppuvuodesta tehtävän 2. väliarvion jälkeen IMF päättää osallistumisestaan ohjelmaan. Keskeisiksi asioiksi noussevat Kreikan velkakestävyys ja Kreikan lainaehdojen mahdolliset huojennukset, joita IMF edellyttää osallistuakseen ohjelmaan. Ratkaisuja ohjaavana tavoitteena on varmistaa Kreikan velan takaisinmaksu tasoittamalla maksueriä lyhennyspiikkien välttämiseksi.

On tärkeä varmistaa Kreikan vahva sitoutuminen ohjelman ehdollisuuteen. Ehtojen toteuttaminen on edellytys lainaerien maksamiselle. Suomi ei voi hyväksyä ratkaisuja, jotka lisäävät Suomen kokonaisvastuita, leikkaavat Suomen suoria saatavia tai merkitsisivät Kreikan velanhoitomenojen kattamista jäsenvaltioiden budjeteista. Suomi tavoittelee ratkaisuja, joilla varmistetaan IMF:n asiantuntemuksen hyödyntäminen ja mahdollistetaan sen liittyminen ohjelman rahoitukseen mahdollisimman pian.

Rahoituskehysten väliarvio ja uusi rahoituskehys (2021–)

EU:n budjettiin liittyvät keskeiset painopistealueet vuonna 2017 ovat nykyisen rahoituskehysten väliarviointin käsittelyn loppuunsaattaminen, uuden rahoituskehysten valmistelu, varainhoitoasetuksen uudistaminen ja Britannian eron vaikutukset EU-budjettiin.

Uudella rahoituskehyksellä ja EU:n rahoitusjärjestelmällä kokonaisuutena on huomattava valtiontaloudellinen merkitys. Suomi maksaa EU:lle jäsenmaksua nykyisin noin 1,7–1,9 miljardia euroa vuosittain. Suomen nettomaksuasema on vaihdellut huomattavasti eri vuosina: esimerkiksi vuonna 2014 se oli noin -809 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 noin -488 miljoonaa euroa.

Komission syyskuinen *rahoituskehysten väliarviointiehdotus* sisältää kolmenlaisia ehdotuksia: määrällisiä esityksiä yhteensä 6,3 miljardilla eurolla (2,4 miljardia euroa työllisyyteen ja kasvuun, 3,9 miljardia euroa muuttoliikkeeseen ja turvallisuuteen), talousarvion joustavuuden lisäämistä sekä sääntöjen yksinkertaistamista. Lisärahoitus ja joustavuus toteutettaisiin esityksen mukaan pääosin rahoituskehysten sisäisillä marginaaleilla, rahoituskehysten ulkopuolisilla erityisvälineillä sekä joiltakin osin uudelleenkohdennuksilla. Komission tavoitteena on, että kokonaisuudesta päästäisiin sopuun tämän vuoden loppuun mennessä.

Suomi pitää komission esityksiä uusista, lähinnä kilpailukykyyn ja työllisyyteen kohdistuvista rahoitustoimista periaatteessa kannatettavina. Myös muuttoliike ja pakolaiskriisi ovat suuria haasteita, joihin vastaaminen edellyttää EU-tason rahoitustoimia. Lisärahoitusesityksissä tulee lisäksi aina selvittää mahdollisimman pitkälle rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet ja huolehtia siitä, että lisärahoitus toteutetaan rahoituskehysten kokonaistason kasvattamatta.

Varainhoitoasetuksen muutoksen osalta Suomi pitää tärkeänä parantaa ja tehostaa unionin varojen käyttöä sekä taloudenhoitoa kunnioittaen budjettiperiaatteita.

Komissio antaa vuoden 2017 loppuun mennessä ehdotuksen *uudeksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi (2021–)*. Hallitusohjelman mukaisesti rahoituskehysten painopistettä on siirrettävä asteittain vahvemmin tukemaan talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Lisäksi tulee huolehtia, että rahoituksen painopisteet vastaavat entistä paremmin ajankohtaisia tarpeita. Rahoitettujen toimien on tähdättävä eurooppalaisen lisäarvon syntymiseen ja vaikuttavuuteen. Määrärahojen käytön tulee olla tu-

loksellista, kustannustehokasta ja perustua moitteettoman varainhoidon periaatteisiin. Tärkeää on myös miettiä keinoja yksinkertaistaa menettelyjä.

Seuraavissa rahoituskehysneuvotteluissa on noudatettava tiukkaa budjettikuria, kuten jäsenvaltioissa on tehty. On huolehdittava, että Suomen nettomaksuosuus on kohtuullinen ja oikeudenmukainen ja siinä huomioidaan Suomen taloustilanne.

Parhaillaan korkean tason ryhmä tarkastelee uudelleen EU:n omien varojen järjestelmää (tulopuoli). Komissio tulee hyödyntämään ryhmän tuloksia esittäessään uudistusehdotuksia omien varojen järjestelmään seuraavalle rahoituskaudelle. Suomi pitää tärkeänä, että omien varojen järjestelmää kehitettäisiin yksinkertaisemmaksi, läpinäkyvämmäksi ja oikeudenmukaisemmaksi.

Britannian ero vaikuttaa uusiin rahoituskehyksiin. Eron myötä EU:n talousarvion menotaso tulisi pienentää merkittävästi. Lisäksi ero vaikuttaa EU:n rahoitusjärjestelmään, mukaan lukien maksukorjauksiin. Suomen tavoitteena on koko jäsenyyden ajan ollut maksukorjauksista luopuminen.

Koheesiopolitiikka

Komissio antaa esitykset koheesiopolitiikan rahoittamisesta vuoden 2020 jälkeiselle kehyskaudelle vuoden 2017 lopulla ja lainsäädäntöesitykset alkuvuodesta 2018.

Suomi tukee siirtymistä tulosperusteisempaan koheesiopolitiikkaan. Ennen seuraavia rahoituskehysneuvotteluja on Suomessa arvioitava, miten koheesiopolitiikan rahoitusta voidaan uudistaa tukemaan tehokkaammin kasvua lisäävien rakenneuudistusten toteuttamista ja innovaatiolähtöisen talouden kehitystä. EU:n koheesiopolitiikan uudistamiseen vaikutetaan vuosina 2017–2019 tavoitteena, että Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutuksen erityisasema ja muut Suomen erityispiirteet, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue huomioidaan uudistuksessa.

Uusissa rahoituskehyksissä koheesiovaroja on mahdollista kohdentaa nykyistä enemmän muutto liikkeen aiheuttamiin kustannuksiin ottaen huomioon, että osa jäsenvaltioista on joutunut kantamaan merkittävän taakan näistä. Näin kustannukset voidaan huomioida EU:n rahoituskehyksen sisällä kehyksen kokonaistaso kasvattamatta.

EU:n ulkorajaohjelmia koskevaan komission vuoden 2017 väliarviointiin liittyen on huolehdittava, että Suomen ja Venäjän väliset ulkorajaohjelmat etenevät hyvin, jotta komissio voi myöntää Suomen ohjelmille Euroopan aluekehitysrahoitusta vastaavan määrän reservissä olevaa Euroopan naapuruusinstrumentin rahoitusta. Monivuotisen rahoituskehyksen välitarkastelussa ulkosuhdeotsakkeen määrärahojen uudelleenkohdentamisissa nämä ulkorajaohjelmat tulisi jättää muutosten ulkopuolelle.

Rakenne- ja investointirahastojen hallinnointia tulee edelleen yksinkertaistaa, jotta vältetään suhteettomalta hallinnolliselta taakalta saatavaan rahoitukseen nähden.

Maa- ja metsätalous

Suomen tavoitteena on *maatalous- ja elintarvikesektorin sääntelyn yksinkertaistaminen* kuluvalle ja tulevalle EU:n rahoituskehyskaudella, jotta elintarvikeketjuun kohdistuvat kustannukset ja hallinnollinen taakka vähenevät ja alan kilpailukyky paranee. Tältä osin valvonnan muuttaminen riskiperusteiseksi on keskeistä. EU:n tulee keskittyä seuraamaan yksityiskohtien sijaan tuloksia, esimerkiksi tunnuslukuja eläinten hyvinvoinnissa, elintarviketurvallisuuksessa ja ympäristön tilassa, ja an-

taa jäsenvaltioille toimivaltaa päättää valvonnan yksityiskohdista ja vähäisempien asioiden seurannasta paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Suomi vaikuttaa komissioon, jotta alkukesästä 2017 odotettavassa tiedonannossa hahmoteltavat tulevan kauden maatalouspolitiikan vaihtoehdot ovat Suomen hyväksyttävissä. Myös tulevien rahoituskehysten sisältöön tulee vaikuttaa siten, että monimuotoisen maatalouden harjoittaminen kaikilla yhteisön alueilla on jatkossakin mahdollista. Maa- ja metsätaloutta koskevat valtioneuvoston päätökset ovat Suomelle tärkeitä, sillä esimerkiksi kansalliset metsätuet on tähän asti maksettu niiden nojalla.

Komissio käynnistää *EU:n metsästrategian väliarvioinnin* vuoden 2017 aikana. Suomen tavoitteena on tehostaa metsästrategian toimeenpanoa ja parantaa siten metsäasioiden käsittelyn koordinoitua EU:ssa. Suomi vaikuttaa pysyvän metsäkomitean työn vahvistamiseen ja edistää niitä EU:n metsästrategian tavoitteita, joita ei vielä ole saatu toimeenpantua. Esimerkki tällaisesta tavoitteesta on EU:n tehokkaampi vaikuttaminen kansainvälisiin metsiin liittyviin prosesseihin.

Sisäisen turvallisuuden kehittäminen

Terrorismin torjunta

Terrori-iskut ja terrorismin uhan kasvaminen Euroopassa ovat vaikuttaneet kansalaisten turvallisuuden tunteeseen. Kansalaisten turvallisuus on varmistettava torjumalla terrorismia EU:ssa tehokkaasti.

Terrorismin torjunta vaatii saumatonta yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Terrorismin vastaisessa toiminnassa on kunnioitettava perus- ja ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltioperiaatetta. EU:n ulkoisen toiminnan ja sisäisten politiikkojen yhteyksiä tulee edistää. Suomi pitää esillä yhteistyön tiivistämistä kumppanimaiden kanssa, jotta terrorismin perimmäisiin syihin voitaisiin puuttua, sen rahoitusta estää ja väkivaltaista radikalisoitumista ehkäistä. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota myös EU-yhteistyössä.

Turvallisuusunionin toteutumisen edistäminen on tärkeää. Sovitut terrorismin torjunnan toimenpiteet tulee panna nopeasti täytäntöön. EU:ssa on käsiteltävänä useita terrorismin torjuntaan liittyviä ehdotuksia. Sisäisen turvallisuuden varmistaminen muuttuvassa ympäristössä edellyttää lainvalvontaviranomaisten yhteistyöinstrumenttien ajantasaistamista ja teknisen kehityksen huomioimista. On perusteltua täydentää rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevaa *ECRIS-järjestelmää* siten, että tietojenvaihto kattaisi myös EU:n jäsenvaltioissa rikostuomion saaneet kolmansien maiden kansalaiset. Schengenin ulkorajoilla tehtävien rekisteritarkastusten tehostamisessa on keskeistä, että rajatarkastusten luotettavuutta ja turvallisuutta parantavia toimenpiteitä tasapainotetaan riittävästi sujuvuutta lisäävillä toimenpiteillä. Schengenin tietojärjestelmän kehittämistä tulee jatkaa. Lentomat-kustajia koskevien tietojen (*PNR*) luovuttamisesta kolmansiin maihin tulisi laatia horisontaalinen EU-järjestely. Rahanpesudirektiivin muutoksen ja muiden terrorismin rahoituksen torjumistoimien valmistumista tulee tukea. Tarkemmat kannat yksittäisiin uusiin hankkeisiin muodostetaan varsinaisessa lainsäädäntömenettelyssä.

Ulkoisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistaminen

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia

Kesäkuun 2016 lopussa julkistettu EU:n uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia *"Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe"* on tärkeä EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittinen suunnannäyttäjä tuleville vuosille. Strategia osoittaa EU:n päättäväisyyden ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämässä muuttuneessa toimintaympäristössä huomioiden myös Britannian kansanäänestystulos.

EU:n toimien on pohjaututtava sekä EU:n arvoihin että intresseihin. Kansainväliseen oikeuteen, ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioon, demokratiaan, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon sitoutumisen tulee heijastua unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Nykytilanteessa on tärkeää varmistaa, että EU toimii tuloksekkaasti kansainvälisellä areenalla, erityisesti EU:n lähialueilla, vahvistaa yhteistä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaansa ja parantaa sisäisten ja ulkoisten politiikkojen yhteyksiä.

Suomi pyrkii myös varmistamaan, että EU vahvistaa toimintaansa konfliktien ehkäisyssä ja niiden syihin vaikuttamisessa. Rauhanvälitys tulee integroida keskeisenä välineenä konfliktisyklin eri vaiheisiin liittyviin toimiin. Suomen aktiivista roolia EU:n konfliktinehkäisy- ja rauhanvälitystyössä vahvistetaan entisestään.

EU:n globaalia roolia kehitystoimijana on vahvistettava entisestään. Johdonmukaisuus globaalistrategian toimeenpanon ja käynnissä olevan EU:n kehityspolitiikan uudistamisen välillä tulee varmistaa.

Globaalistrategian toimeenpanossa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön kehittäminen on keskeistä. Puolustusyhteistyön tiivistäminen vahvistaa EU:n ja sen kansalaisten turvallisuutta ja unionin roolia uskottavana globaalina toimijana.

Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sekä puolustusyhteistyö

Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) ja EU:n puolustusyhteistyön vahvistaminen on osa globaalistrategian toimeenpanoa. Vuonna 2017 keskeistä on Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen toimeenpanosuunnitelman, Euroopan puolustuksen alan toimintasuunnitelman (EDAP) ja EU–Nato-yhteisjulistuksen toimeenpano. Useat jäsenvaltiot, Suomi mukaan lukien, ovat esittäneet aloitteita YTPP:n ja EU:n puolustusyhteistyön kehittämiseksi. Näitä ovat esimerkiksi:

- Kriisinhallintaoperaatioiden rahoituksen kehittäminen

EU:n sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden kustannukset lankeavat nykyjärjestelyn mukaan pitkälti operaatioon osallistuville maille. Tasaisempi taakanjako edesauttaisi joukkojen kokoamista etenkin vaativimpiin operaatioihin.

- Puolustusmarkkinoiden kehittäminen

Eurooppalaisten puolustusmarkkinoiden kehittämisen tavoitteena tulisi Suomen mukaan olla sellaisten olosuhteiden luominen, joissa puolustusteollisuuden yritysten menestyminen riippuu niiden osaamisesta ja innovaatiokyvystä, ei kotimaasta. Keskeistä on olemassa olevan puolustushankintadirektiivin soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa sekä se, että komissio hyödyntää täysimääräisesti säädöksen täytäntöönpanon ja soveltamisen valvontaan liittyviä välineitä.

- Sotilaallisen huoltovarmuusjärjestelmän kehittäminen

Tavoitteena on mahdollistaa nopeat ja tehokkaat jäsenvaltioiden väliset puolustusmateriaalin toimituksia koskevat siirtojärjestelyt kaikissa olosuhteissa.

- Puolustusyhteistyön systematisointi

Suomi kannattaa jäsenvaltioiden kansallisen suunnittelun ja EU-tason tavoitteiden parempaa koordinoitua kansallisista selonteista suorituskäytön koko kehityskaaren läpi. Tiivistämällä yhteistyötä jo tehtyjen puolustusbudjetit koskevien sitoumusten pohjalta vältettäisiin turhaa päällekkäisyyttä ja edistettäisiin yhteensopivuutta.

- Pysyvä rakenteellinen yhteistyö

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö on Lissabonin sopimukseen sisältyvä sotilaallista suorituskyky-yhteistyötä koskeva mekanismi. Se mahdollistaa yhteistyön, johon kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu. Jäsenvaltiot, jotka täyttävät korkeammat sotilaallisia suorituskykyjä koskevat vaatimukset ja ovat tehneet keskenään tiiviimpiä sitoumuksia, oikeutetaan käynnistämään pysyvä rakenteellinen yhteistyö unionin puitteissa.

Suomen näkemyksen mukaan yhteistyö voi koskea muun muassa puolustustarvikkeisiin liittyviä investointeja, konkreettisia toimenpiteitä joukkojen käytettävyyden, yhteistointakyvyn, joustavuuden ja toimintavalmiuden vahvistamiseksi. Osaa edellä mainituista aloitteista (puolustusmarkkinoiden kehittäminen, puolustussuunnittelu, huoltovarmuus) voisi käsitellä pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteissa.

- Pysyvä yhteinen operaatioesikunta

EU:n kriisinhallintaoperaatioiden tehokas toteutus vaatii, että EU:lla on käytettävissään tarvittavat esikuntajärjestelyt. Yhteistä operaatioesikuntaa tarvitaan siviili- ja sotilasoperaatioiden tiiviimmän yhteistyön takaamiseksi. Nykyjärjestelyn ongelmana on sen hajanaisuus. EU:n oman suunnittelu- ja johtokyvyn kehittäminen ei luo päällekkäisyyttä Naton rakenteiden kanssa.

- Puolustusrahasto

Komissio on tekemässä esitystä eurooppalaisen puolustusrahaston perustamisesta. Suomi kannattaa rahoituksen myöntämistä puolustussektorin hankkeille. Varojen käytöstä puolustustutkimukseen komissio on jo tehnyt esityksen.

- EU–Nato-yhteisjulistuksen välitön toimeenpano

Varsovan Nato-huippukokouksessa heinäkuussa 2016 annetun yhteisjulistuksen sisältämät yhteistyöalueet ovat hybridiuhkiin vastaaminen, operaatioyhteistyö, kyberturvallisuus, jäsenvaltioiden suorituskykyjen kehittäminen, puolustusteollisuus ja -tutkimus, harjoitukset ja kumppanimaiden kapasiteettien kehittäminen. Suomi tukee EU:n ja Naton yhteistyön tiivistämistä.

Hybridiuhat

EU:n yhteinen kehys hybridiuhkien torjumiseksi ja EU:n, sen jäsenvaltioiden ja kumppanimaiden kestokyvyn parantamiseksi hyväksyttiin keväällä 2016. Unionin yhteisten ja kansallisten toimien lisäksi EU tiivistää yhteistyötä Naton kanssa osana hybridiuhkiin varautumista ja vastaamista.

Suomi valmistelelee monikansallisen EU:ta tukevan hybridiosaamiskeskuksen perustamista vuoden 2017 aikana yhdessä kiinnostuneiden kumppanimaiden kanssa. Keskuksen päätehtäviksi on identifioitu tutkimus ja analyysi, koulutus ja harjoitukset, doktriinien ja konseptien kehittäminen, parhaiden käytäntöjen jakaminen, yhteistyötapojen ja -mahdollisuuksien identifiointi sekä tiedon tuottaminen EU:n hybridiuhkiin vastaamista koskevan päätöksenteon tueksi.

Hybridiuhkia koskevan tilannetiedon kerääminen hoidetaan EU:n tiedustelukeskuksen yhteyteen perustetussa hybridiuhkia koskevassa yksikössä.

Lähialueet

Ukrainan kriisi on muuttanut oleellisesti EU:n ja Venäjän välistä suhdetta. Suhteiden kehittäminen riippuu Ukrainan kriisin ratkaisun etenemisestä. EU:n Venäjälle Ukrainan tilanteen takia asettamat rajoittavat toimenpiteet on sidottu Minskin sopimuksen toimeenpanoon ja Krimin laittomaan liittämiseen.

EU:n ja Venäjän suhteisiin vaikuttavat myös Venäjän toimet Syyriassa. Venäjä on osavastuussa siviilejä ja siviilikohteita vastaan kohdistuneista sotatoimista sekä konfliktin eskaloitumisesta. Kysymykseen rajoittavista toimenpiteistä Syyrian osalta voidaan joutua palaamaan.

EU–Venäjä-suhde perustuu tällä hetkellä viiteen peruslähtökohtaan, joista Minskin sopimuksen toimeenpano on ensimmäinen. Muita peruslähtökohtia ovat itäisten kumppanien tukeminen, EU:n kestävyys (resilienssi), valikoiva vuoropuhelu sekä yhteydet kansalaisyhteiskuntaan. Unionin yhtenäisyys Venäjä-politiikassa on Suomelle prioriteetti. Venäjän kanssa voidaan tehdä yhteistyötä globaaleissa kysymyksissä, kuten kansainväliset konfliktit, joukkotuhoaseiden leviäminen sekä ilmastomuutos. Lisäksi voidaan hyödyntää alueellisia, monenvälisiä foorumeita Venäjän saamiseksi mukaan yhteistyöhön esimerkiksi ympäristökysymyksissä. Suomi korostaa EU–Venäjä-raja-alueohjelmien merkitystä ja Venäjän osallistumista alueelliseen yhteistyöhön arktisella ja Itämeren alueella.

EU:n tulee vahvistaa toimintaansa *eteläisen lähialueensa* vakauttamiseksi (mukaan lukien Syyria ja Libya) ja sen kriisien ratkaisemiseksi. EU-toimien kokonaisvaltaisuus ja eri instrumenttien johdonmukainen käyttö on varmistettava. Komissio valmistelelee yhdessä korkean edustajan kanssa uutta *Syyria-strategiaa*. On tärkeää, että jäsenmaat otetaan mukaan mahdollisen uuden strategian valmisteluun.

Itäisen kumppanuuden politiikassa Suomi painottaa maiden demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä, uudistuksia sekä maiden sisäistä kestokykyä. Noin kahden vuoden välein järjestettävä itäisen kumppanuuden huippukokous pidetään seuraavan kerran marraskuussa 2017 Viron EU-puheenjohtajakaudella.

Suomen tavoitteena on, että unionin prioriteettina säilyy jatkossakin laaja-alainen yhteistyö *Turkin* kanssa. Yhteistyötä tulee jatkaa tehdyistä sitoumuksista kiinni pitäen. Viisumivapaudessa ja EU-jäsenyyssprosessissa etenemisen tulee olla tiukan ehdollista.

Laajentumispolitiikkaa tulee jatkaa sovitusti ja edellyttää samalla kriteerien tiukkaa noudattamista. Oikeusvaltio- ja perusoikeuskysymysten sekä talouden ja demokraattisten instituutioiden vahvistamisen tulee olla laajentumisprosessin keskiössä. Suomi katsoo, että EU-jäsenyysneuvottelut ovat edelleen paras tapa ankkuroida Turkki Eurooppaan ja pyrkiä saamaan Turkkiin demokratiaa vahvistavia uudistuksia. Suomen kannalta on keskeistä taata Länsi-Balkanin vakaus ja alueellisen yhteis-

työn toimiminen. Kaikilla alueen mailla olevan EU-perspektiivin tulee säilyä motivoivana tekijänä uudistusten täytäntöönpanossa.

Kehityspolitiikka

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Agenda 2030:n ja kestävän kehityksen periaatteiden toimeenpano sekä muuttoliikkeen hallinta edellyttävät EU:n kehityspolitiikan uudistamista. Suomi painottaa erityisesti ilmastokestävyyden lisäämistä ja uusiutuvaa energiaa, kehitysmaiden julkisen talouden vahvistamista, mukaan lukien verotuskyky, vihreää ja osallistavaa kasvua, yksityissektorin ja naisten roolin vahvistamista sekä nuorisotyöttömyyden vähentämistä, naisten ja tyttöjen aseman parantamista, laittomien rahavirtojen hillitsemistä sekä muuttoliikekysymysten ja uuden kumppanuuskehityksen perustuvan yhteistyömallin huomioimista.

EU:n sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) maiden välisten suhteiden tulisi pohjautua tasavertaiselle kumppanuudelle, olla yhteismitallista unionin uuden kehityspolitiikan kanssa ja pohjautua ensisijaisesti alueelliselle lähestymistavalle. On tärkeää uudistaa suhteita siten, että ne vastaavat jatkossa tarkemmin toisistaan poikkeavien maaryhmien tarpeisiin.

Arktinen politiikka

Suomi edistää keväällä 2016 julkistetun komission ja korkean edustajan yhteisen arktisen politiikan tiedonannon toimeenpanoa eri sektoreilla. Arktisen alueen merkitys tulisi näkyä EU:n sektoripolitiikoissa ja rahoituksessa. Suomelle tärkeitä osa-alueita ovat erityisesti turvallisuuteen, infrastruktuuriin, ilmasto- ja ympäristökysymyksiin, investointeihin, innovaatioihin sekä tiede- ja tutkimusyhteistyöhön liittyvät toimet. Suomi pyrkii hyödyntämään EU:n arktisen politiikan mahdollisuudet täysimääräisesti. Tämä edellyttää aktiivista vaikuttamistyötä kaikilta ministeriöiltä. Suomessa on tarkoitus järjestää arktinen sidosryhmäfoorumi kesällä 2017. Sidosryhmäfoorumin tavoitteena on edistää EU:n rahoitusinstrumenttien hyödyntämistä arktisessa politiikassa, ja sen avulla on mahdollisuus edistää arktista ja kansainvälistä kestävästä kehitystä EU:n globaalistrategian mukaisesti.

Suomi toimii arktisen neuvoston puheenjohtajana 2017–2019. Suomi tukee EU:n vuorovaikutuksen lisäämistä kaikkien arktisten maiden kanssa sekä EU:n tarkkailija-aseman virallistamista arktisessa neuvostossa. Suomen prioriteetit arktisen neuvoston puheenjohtajakaudella ovat ympäristönsuojelu, viestintäyhteydet, meteorologia ja koulutus. Suomi edistää EU:n arktisen politiikan vahvistamista myös EU-puheenjohtajakaudellaan 2019.